

dat ze gelijk moesten hebben, hoewel hijzelf met een zekere trots volhield, dat hij het nog niet noodig had.

Als hij hier uit het raam keek, zag hij ook dezelfde gele steentjes van zijn geboorteplaats en ook hier was voor de huizen geschrobd, zoodat daar de kleur veel lichter was dan op andere plekken. Men zegt, dat in toestanden van nood de menschen aan hun jeugd terugdenken en nagaan of ze in de loop van hun leven genoeg gezondigd hebben om den dood te verdienen. Een sentimenteele revue van gebeurtenissen trekt hun voorbij. Als jongen had hij eens gestolen, geld, uit den vestzak van zijn vader, die 's morgens wel eens lang sliep. Hij verbeeldde zich nu, dat hij het gedaan had uit wraak, want hij had datgene, wat hij er voor kocht wel eens in het water gegooid. En eens had hij op een logeerpunt bij zijn oom naar zijn moeder verlangd, die op reis was. Toen men hem belette te vertrekken had hij stilletjes met een scherp steen de deuren en ramen bekrast, maar kon hij deze jeugdige uitpattingen wel tot de zonden rekenen? Hij had een tijdlang gemeend, dat er zeker niets van hem terecht zou komen, omdat zijn ouders hem dit suggereerden. 'Het is eigenaardig,' dacht hij, 'dat zelfs een mensch als ik niet ontsnapt aan de conventie van het oogenblik.' Met Oudejaar denkt men aan de vroegere, die wij beleefd hebben en berekenen we of we voor- of achteruit gegaan zijn. We maken dan de fout, dat we de verloren illusies niet van het eindcijfer aftrekken. In verre landen denkt men aan zijn geboortestad of de stad waar men een groot gedeelte van zijn jeugd heeft doorgebracht, op oogenblikken als deze denkt men aan vrouw en kind of aan moeder, maar hij dacht liever niet aan zijn ouders en herinnerde zich zijn troostelooze jeugd. Het leven van vroeger greep dus nog steeds vooruit, hij bevond zich nog bij alles wat achter hem lag, terwijl hij toch zeker geen reden had het onbekende te vreezen, dat aan den anderen kant van de stad op hem lag te wachten? Hij stelde zich voor, dat zich daar een uitgestrekte woestijn bevond en dat hij daar zou vechten in de loopgraven. Tusschen en achter die loopgraven bevonden zich ronde ijzeren gaten, die dood en verderf uitbrachten. Dat braken van dood en verderf moest toch wel romantisch zijn, hoewel hij persoonlijk bij het afschieten van kanon of geweer een meer exact gevoel had en eerder een vage bewondering had voor het menschelijk vernuft dat een voorwerp kon construeeren, waarbij men hier slechts een stuk ijzer behoefde aan te raken om op een grooten afstand een kegeltje te doen vallen. Voor den vijand was hij natuurlijk een kegeltje. Bij het bestudeeren van de kaart, had hij gezien dat achter dit stadje geen woestijn kwam, maar gewoon weideland en later bosch. In een bosch zou hij zeker bang zijn, achter elken boom stond natuurlijk een vijand, een bosch was zeker het verraderlijkste wat er bestond in een oorlog. Hij hoopte, dat men hem daar niet naar toe zou sturen.